

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **131036** (13) **C2**

(51) МПК (2026.01)

C03C 3/21 (2006.01)

C03C 4/00

C03C 4/04 (2006.01)

C03B 19/12 (2006.01)

C03B 19/09 (2006.01)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ
"УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ОФІС ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ"

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА ВИНАХІД

(21) Номер заявки: **а 2025 01092**

(22) Дата подання заявки: **13.03.2025**

(24) Дата, з якої є чинними
права інтелектуальної
власності: **16.07.2026**

(41) Публікація відомостей
про заявку: **26.11.2025, Бюл.№ 48**

(46) Публікація відомостей
про державну
реєстрацію: **15.07.2026, Бюл.№ 28**

(72) Винахідник(и):

Теребіленко Катерина Володимирівна
(UA),

Пашинський Єгор Володимирович (UA)

(73) Володілець (володільці):

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА,

вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033 (UA)

(56) Перелік документів, взятих до уваги
експертизою:

HOPPE U. et al Structure of GeO₂-P₂O₅
glasses studied by x-ray and neutron
diffraction // Journal of Physics. Condensed
Matter. 2006. Vol. 18. № 6. P. 1847-1860

HOPPE U. et al Structural Model of K₂O-
GeO₂-P₂O₅ Glasses Based on Diffraction
Results // Advanced Materials Research. April
2008. 39-40:69-72

HOPPE U. et al Structure of Na₂O-GeO₂-
P₂O₅ glasses by X-ray and neutron diffraction
// J. Non-Cryst. Solids. 2014. Vol. 390. P. 59-
69

UA 59870 A, 15.09.2003

US 2008032879 A1, 07.02.2008

WO 2010/074211 A1, 01.07.2010

(54) СПОСІБ ОДЕРЖАННЯ КАЛІЄВО-ФОСФАТНО-ГЕРМАНАТНОГО СКЛА ДЛЯ ПОТРЕБ ОПТОЕЛЕКТРОНІКИ

(57) Реферат:

Винахід належить до галузі хімії, оптики та матеріалознавства. Спосіб одержання калієво-фосфатно-германатного скла, що містить оксид молібдену як модифікатор. Спосіб включає підготовку шихти з калію карбонату, германію оксиду, амонію дигідрофосфату та молібдену оксиду у кількості від 5 до 30 % мол. Спосіб передбачає прогрів суміші спочатку до 700 °С для повного припинення виділення газоподібних продуктів, а потім до 1000 °С з наступною гомогенізацією протягом 1 год, а одержане скло швидко охолоджують на мідному листі. Спосіб дозволяє знизити температуру гомогенізації на 300 °С та отримувати гомогенні стекла, що мають ізотропні властивості без домішок кристалічних фаз.

UA 131036 C2

Винахід належить до галузі хімії твердого тіла та матеріалознавства й може бути використаний для створення покриттів - конверторів ультрафіолетового випромінювання у видиме світло для збільшення ефективності кремнієвих сонячних панелей, і полягає в розробці способу одержання калієво-фосфатно-германатного скла на для потреб оптоелектроніки.

Відомий спосіб одержання фосфато-германатного скла, що має високу термічну стійкість і протонну провідність $25\text{NaO}_{1/2}-(12-x)\text{LaO}_{3/2}-x\text{GeO}_2-63\text{PO}_{5/2}$, де $x=2, 4, 6, 8, 10$ та 12 % мол. [1], шляхом термічної обробки суміші Na_2CO_3 , La_2O_3 , GeO_2 та H_3PO_4 в платиновому тиглі при 1400°C протягом 1-1,5 год на повітрі. Отримане скло виливали на вуглецеву підкладку та відпалювали при $420-430^\circ\text{C}$ протягом 15-30 хв. Отримані аморфні матеріали характеризується високою термічною стабільністю, де температура склування тим вища, чим більший вміст GeO_2 . Однак, наведене у роботі [1] скло має низьку розчинність щодо модифікатора GeO_2 та не має люмінесцентних або інших оптичних властивостей.

Близьким по технічній суті до способу, що пропонується, є спосіб одержання скла $2.5\text{K}_2\text{O}-37.5\text{P}_2\text{O}_5-50.0\text{GeO}_2$ [2]. Спосіб включає підготовку шихти з калію карбонату, германію оксиду та амонію дигідрофосфату з попереднім прогрівом суміші при 700°C , потім гомогенізацією при 1300°C у корундовому тиглі протягом 1 год з наступним швидким охолодженням на мідному листі. Наведена методика [2] має недоліки, а саме: використання корундового тигля призводить до появи кристалічних фаз на основі алюмінію $11.8\text{K}_2\text{O}-35.2\text{P}_2\text{O}_5-49.8\text{GeO}_2-3.1\text{Al}_2\text{O}_3$. Значну схильність до утворення кристалічних фаз у розплавах системи $\text{K}_2\text{O}-\text{GeO}_2-\text{P}_2\text{O}_5$ наведено і в роботі [3]. Наведений метод має ряд недоліків: схильність до кристалізації, порівняно високу температуру гомогенізації та домішки - продукти взаємодії з матеріалом тигля.

В основу винаходу поставлена задача створити спосіб одержання калієво-фосфатно-германатного скла для потреб оптоелектроніки, шляхом введення модифікатора MoO_3 , додавання якого дозволить: 1) знизити температуру гомогенізації на 300°C ; 2) отримувати гомогенні стекла, що мають ізотропні властивості без домішок кристалічних фаз.

Поставлена задача вирішується тим, що спосіб одержання калієво-фосфатно-германатного скла для потреб оптоелектроніки, що включає підготовку шихти з калію карбонату, германію оксиду та амонію дигідрофосфату з попереднім прогрівом суміші за температури 700°C , потім гомогенізацією протягом 1 год з наступним швидким охолодженням на мідному листі, за яким, згідно з винаходом, прогрів і гомогенізацію виконують в платиновому тиглі, а шихта додатково містить модифікатор MoO_3 у кількості від 5 до 30 % мол, при цьому гомогенізацію виконують за температури 1000°C з наступною витримкою протягом щонайменше 1 год.

Запропонований спосіб, порівняно з відомим [2], дозволяє спростити технологію одержання ізотропного скла для потреб оптоелектроніки, оскільки за рахунок введення MoO_3 , досягається швидка розчинність GeO_2 з формуванням ізотропного фосфатно-германатного скла, що містить ланцюжки $\text{PO}_4^{3-}-\text{GeO}_6^{8-}-\text{MoO}_4^{2-}$ при цьому MoO_3 виступає у ролі модифікатора фосфатно-германатного скла. У запропонованому способі завдяки використанню оксиду молібдену стає можливим отримання оптично чистих стекол без областей кристалічності, про що свідчить відсутність рефлексів у рентгенограмах скла, склад якого наведено у таблиці. Значне поліпшення технологічних умов синтезу пов'язане з тим, що введений MoO_3 вбудовується у фосфатні сітки у вигляді тетраєдрів MoO_4^{2-} та знижує густину отриманого розплаву. Варто відмітити, що у присутності MoO_3 , запропоноване згідно з винаходом калієво-фосфатно-германатне скло, на відміну від $2.5\text{K}_2\text{O}-37.5\text{P}_2\text{O}_5-50.0\text{GeO}_2$ [2] має забарвлення від світло-жовтого до коричневого. Вибір кількісних умов, що забезпечують одержання ізотропного фосфатно-германатного скла, є вміст MoO_3 від 5 до 30 % мол. Подальше збільшення вмісту оксиду молібдену призводить до зниження прозорості скла, відповідає зниженню пропускання скла до 50 % і вище. Вибір температурного інтервалу проведення процесу синтезу визначається тим, що гомогенізація розплавів та взаємодія в них відбувається за температури 1000°C завдяки використанню евтектики у системі $\text{K}_2\text{O}-\text{P}_2\text{O}_5-\text{MoO}_3$ [3].

Отримані стекла, склад яких наведено в Таблиці, містять 30,0-45,0 % мол. P_2O_5 , 30,0-45,0 % мол. K_2O , 0-30,0 % MoO_3 та фіксований вміст 10 % GeO_2 . Вказані кількісні параметри обумовлені такими факторами: 1) Оксид P_2O_5 є склотвірним оксидом у наведеній системі, і відповідає за формування мереживних сіток та ізотропність отриманого рентгеноаморфного матеріалу. При концентрації P_2O_5 більше 45,0 % мол. стекла мають високу гідрофільність і приріст маси за 1 місяць зберігання при кімнатній температурі перевищує 7 % мол. 2) Вміст K_2O у наведеній системі кількісно відповідає вмісту P_2O_5 , що визначається стехіометрією використаних. 3) Вміст MoO_3 як умовно склотвірного оксиду зумовлений оптичною прозорістю отриманого матеріалу. Варто підкреслити, що у присутності 30 % мол. MoO_3 розчинність GeO_2 досягає 60 % мол при витримці розплаву у платиновому тиглі при 1000°C протягом щонайменше 1 год. Введення цього оксиду понижує температуру склування для системи і

дозволяє регулювати ширину забороненої зони отриманого скла від 3,75 до 3,25 еВ. Для мінімізації домішок синтез необхідно проводити в платиновому посуді. На відміну від корунду, платина є інертною речовиною по відношенню до використаних реагентів і в межах температур, що вивчаються. Більш того, методика [2] вказує на неможливість використання корундового та фарфорового посуду, бо у фосфатно-германатному склі відмічено домішки на основі алюмінію - складового компонента вказаного посуду. Заміна на платину є необхідною умовою успішної реалізації заявленого способу одержання ізотропного фосфатно-германатного скла, що модифіковано MoO_3 для потреб оптоелектроніки.

Будову отриманих стекел досліджували ІФ-спектроскопією. Так, для усіх досліджених стекел в області $525\text{-}550\text{ см}^{-1}$ спостерігається уширена смуга, що відповідає деформаційним коливанням $\delta(\text{PO}_4^{3-})$. Смуга низької інтенсивності при $725\text{-}775\text{ см}^{-1}$ належить до коливань $\nu_s(\text{P-O-P})$ та $\nu_s(\text{P-O-Mo})$. Інтенсивна смуга, в межах якої виділено три максимуми при 890, 1005 та 1100 см^{-1} відносяться до коливань $\nu_s(\text{PO}_4^{3-}) + \nu_{as}(\text{PO}_4^{3-})$ у фосфатному тетраедрі з низьким ступенем полімеризації. Характеристична смуга при 1275 см^{-1} , що відповідає за $\nu_{as}(\text{PO}_3^-)$ в метафосфатних стеклах змішується в низькочастотну область при збільшенні вмісту MoO_3 . Її положення 1265 (5 % моль), 1255 см^{-1} (10 % мол) до 1220 см^{-1} (30 % мол. MoO_3) вказує на деполімеризуючу роль модифікатора MoO_3 у фосфатно-германатних стеклах. Про зниження гідрофільності одержаних стекел свідчить зміна інтенсивності смуг адсорбованої води. Так, смуга поглинання при 1635 см^{-1} , яка відноситься до деформаційних коливань адсорбованої води, та широка смуга поглинання в області $3200\text{-}3600\text{ см}^{-1}$ відповідають загальному внеску валентних коливань поверхневих гідроксильних груп і адсорбованої на поверхні води, і її інтенсивність знижується при збільшенні вмісту молібден(VI) оксиду.

Запропонований спосіб реалізується таким чином. Шихту, що містить калію карбонат, германію оксид, оксид молібдену(VI), амонію дигідрофосфат поміщають у платиновий тигель, нагрівають спершу до 700°C до повного припинення виділення газоподібних продуктів, далі температуру піднімають при 1000°C і витримують за цієї температури протягом 1 години, а далі розплав швидко охолоджують, виливаючи на мідний лист. Зразки отримують у вигляді забарвлених у відтінки жовто-коричневого кольору крапель розміром до 20 мм при товщині $1000\text{-}5000\text{ мкм}$.

Приклад 1

Суміш $5,87\text{ г K}_2\text{CO}_3$, $0,72\text{ г MoO}_3$, $3,61\text{ г (NH}_4)_2\text{HPO}_4$ та $1,05\text{ г GeO}_2$ нагрівають спершу до 700°C до повного видалення газуватих продуктів, потім нагрівають до 1000°C у платиновому тиглі, витримкою щонайменше 1 год, з наступним швидким охолодженням скла з формулою $42,5\text{P}_2\text{O}_5\text{-}10\text{GeO}_2\text{-}5\text{MoO}_3\text{-}42,5\text{K}_2\text{O}$ на мідному листі.

Приклад 2

Суміш $5,17\text{ г K}_2\text{CO}_3$, $2,16\text{ г MoO}_3$, $9,90\text{ г (NH}_4)_2\text{HPO}_4$ та $1,05\text{ г GeO}_2$ нагрівають спершу до 700°C до повного видалення газуватих продуктів, потім температуру піднімають до 1000°C у платиновому тиглі, витримкою щонайменше 1 год, з наступним швидким охолодженням скла з формулою $37,5\text{P}_2\text{O}_5\text{-}10\text{GeO}_2\text{-}15\text{MoO}_3\text{-}37,5\text{K}_2\text{O}$ на мідному листі.

Приклад 3

Суміш $4,14\text{ г K}_2\text{CO}_3$, $4,32\text{ г MoO}_3$, $7,92\text{ г (NH}_4)_2\text{HPO}_4$ та $1,05\text{ г GeO}_2$ нагрівають у платиновому тиглі спершу до 700°C до повного видалення газуватих продуктів, потім нагрівають до 1000°C , витримкою щонайменше 1 год, з наступним швидким охолодженням скла з формулою $30,0\text{P}_2\text{O}_5\text{-}10\text{GeO}_2\text{-}30,0\text{MoO}_3\text{-}30,0\text{K}_2\text{O}$ на мідному листі.

Таким чином, коригуючи співвідношення реагентів у склі, можна досягти контрольованого впливу на оптичну прозорість та ширину забороненої зони отриманих калій фосфатно-германатних стекел. Оптимальним вмістом MoO_3 є значення, що не перевищують 30 % мол. Подальше збільшення вмісту оксиду молібдену є недоцільним, оскільки високий вміст відповідає за суттєве зниження прозорості отриманих стекел у видимому діапазоні стекел.

Таблиця

Склад скла $(45\text{-}0,5x)\text{P}_2\text{O}_5\text{-}x\text{MoO}_3\text{-}10,0\text{GeO}_2\text{-}(45\text{-}0,5x)\text{K}_2\text{O}$ ($x=0,0\text{-}30,0$), отриманого при 1000°C

№ зразка	Склад скла, % мол.				Співвідношення	
	P_2O_5	K_2O	MoO_3	GeO_2	K/Mo	Mo/Ge
1	45,0	45,0	0,0	10,0	-	0,00
2	42,5	42,5	5,0	10,0	8,50	0,50
3	40,0	40,0	10,0	10,0	4,00	1,00
4	37,5	37,5	15,0	10,0	2,50	1,50

Склад скла $(45-0,5x)P_2O_5-xMoO_3-10,0GeO_2-(45-0,5x)K_2O$ ($x=0,0-30,0$), отриманого при 1000 °C

5	35,0	35,0	20,0	10,0	1,75	2,00
6	32,5	32,5	25,0	10,0	1,30	2,50
7	30,0	30,0	30,0	10,0	1,00	3,00

ФОРМУЛА ВИНАХОДУ

Спосіб одержання калієво-фосфатно-германатного скла для потреб оптоелектроніки, що включає підготовку шихти з калію карбонату, германію оксиду та амонію дигідрогенфосфату з попереднім прогрівом суміші за температури 700 °C, потім гомогенізацією протягом 1 год з наступним швидким охолодженням на мідному листі, який **відрізняється** тим, що прогрів і гомогенізацію виконують в платиновому тиглі, а шихта додатково містить модифікатор MoO_3 у кількості від 5 до 30 % мол., при цьому гомогенізацію виконують за температури 1000 °C з наступною витримкою протягом щонайменше 1 год.

Джерела інформації:

1. Omata, T., Sharma, A., Kinoshita, T., Suzuki, I., Ishiyama, T., Kohara, S.,... & Nishii, J. (2021). Investigating the role of GeO_2 in enhancing the thermal stability and proton mobility of proton-conducting phosphate glasses. *Journal of Materials Chemistry A*, 9(36), 20595-20606.
- 15 2. Hoppe, U., Walter, G., Brow, R. K., Wyckoff, N.P., Schops, A., & Hannon, A.C. (2007). Structure of a potassium germanophosphate glass by x-ray and neutron diffraction. *Solid state communications*, 745(8-9), 403-407.
- 20 3. Abbas, L., Bih, L., Nadiri, A., El Amraoui, Y., Khemakhem, H., & Mezzane, D. (2007). Chemical durability of $MoO_3-P_2O_5$ and $K_2O-MoO_3-P_2O_5$ glasses. *Journal of Thermal Analysis and Calorimetry*, 90(2), 453-458. doi:10.1007/s10973-006-7673-4